

บทความพิเศษ

ทำไมจึงเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ. 2475*

พระปัญญาคุณ ปุณณะวังโส**

(อดีต พล.ต.ต.พลอ ศรีศรากร)

นายร้อยโทขุนศรีศรการ
ในวันปฏิวัติ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕

เจริญพร ท่านผู้เจริญทั้งหลาย

ข้าพเจ้ามีความรู้สึกยินดีที่ได้มีโอกาสมาแสดงปาฐกถา ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในวันนี้ โดยพูดในหัวเรื่องว่า “ทำไมจึงเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475”

ประวัติย่อ

ก่อนที่ข้าพเจ้าจะพูดเรื่องนี้ข้าพเจ้าคิดว่าน่าจะได้อ่านประวัติส่วนตัวของข้าพเจ้าแต่โดยย่อสักเล็กน้อย ข้าพเจ้าคิดว่าท่านผู้เจริญทั้งหลายคงจะไม่ขัดข้อง

ข้าพเจ้าเป็นชาวเมืองพิษณุโลก เกิดเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2444 เกิดที่บ้านบางสะแก ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ขณะนี้มีอายุได้ 83 ปี

บิดาเป็นชาวอำเภอฟิซ จังหวัดอุดรดิษฐ์ บิดาของข้าพเจ้าได้พูดว่า เราเป็นสายเลือดของพระยาพิชัยดาบหัก แต่ผู้ใหญ่สั่งว่าให้เก็บเป็นความลับไว้ก่อน จนกว่าจะถึง

* บทถอดเทป ปาฐกถาที่เสนอต่อสถาบันไทยคดีศึกษาเมื่อวันศุกร์ที่ 18 พ.ย. พ.ศ. 2526 ณ ห้องประชุมชั้น 4 ดิเกอนกประสงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (บ.ก.)

** หนึ่งในผู้เข้าร่วมการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิ.ย. พ.ศ. 2475 และได้รับราชการมาจนกระทั่งปี พ.ศ. 2490 จึงได้ลาออกมาทำงานเอกชนในปี พ.ศ. 2510 ได้บวชเป็นพระภิกษุ มาจนกระทั่งปัจจุบันขณะนี้ยังเป็นผู้อำนวยการศูนย์พิทักษ์ทางพุทธศาสนา (บ.ก.)

เวลาจำเป็นและเหมาะสมกับกาลเวลาจึงให้เปิดเผย

มารดาเป็นชาวเมืองพิษณุโลก อยู่บ้านท่าโรง ตำบลวัดพริก อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

บิดาและมารดาเป็นชาวนา เมื่อแต่งงานแล้วท่านได้เปลี่ยนอาชีพมาเป็นพ่อค้าข้าว โดยมีเรือบรรทุกข้าวที่สามารถบรรทุกข้าวเปลือกได้ครั้งละ 25 เกวียนเป็นอย่างมาก ซื้อข้าวเปลือกจากจังหวัดอุตรดิตถ์หรือพิษณุโลก หรือพิจิตร บรรทุกเรือล่องลงมาขายที่ตลาดข้าวปากน้ำโพ เดียวนี้ชื่อว่าจังหวัดนครสวรรค์ ข้าพเจ้าจึงเกิดในเรือบรรทุกข้าว

สมัยนั้นรถไฟยังไม่สามารถให้บริการขนส่งทางรถไฟได้ พ่อค้าข้าวต้องอาศัยเรือบรรทุกข้าว และค้าข้าวได้เฉพาะหน้าน้ำเท่านั้น

บิดามารดาล่องเรือข้าว ข้าพเจ้าต้องเป็นลูกศิษย์วัด อยู่วัดยางของหมู่บ้านบางสะแก และเริ่มเรียนชั้นประถมที่โรงเรียนวัดยาง แล้วย้ายมาเรียนโรงเรียนมัธยมตัวอย่างประจำมณฑลพิษณุโลก เมื่อจบ ม.6 แล้วได้ลงมากรุงเทพฯ เพื่อสอบไล่เข้าเรียนในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เริ่มเรียนเมื่อพ.ศ. 2461

ถึงปี พ.ศ. 2466 ก็เรียนจบหลักสูตรจากโรงเรียนนายร้อย จ.ป.ร.เมื่ออายุได้ 22 ปี ถูกคำสั่งให้ไปประจำอยู่ กรมทหารปืนใหญ่ที่ 7 กองพลที่ 7 กองทัพน้อยที่ 2 ที่จังหวัดพิษณุโลก โดยมี พล.โท พระองค์เจ้าอลองคต ทรงดำรงตำแหน่งแม่ทัพ

เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 นั้น ข้าพเจ้าอายุได้ 32 ปี มียศเป็นร้อยโทมีบรรดาศักดิ์เป็น ขุนศรีศรากร นามเดิมว่า ชลอ ศรีธนากร

ข้าพเจ้าเป็นคนแรกที่ได้กราบบังคม

ทูลขอลาออกจากบรรดาศักดิ์ โดยไม่ต้องการแบ่งชั้นวรรณะ แล้วมาใช้นามสกุลว่า ศรีศรากร ตรงตามชื่อบรรดาศักดิ์นั้น

ในต้นปี 2475 นั้น ข้าพเจ้าถูกย้ายมาประจำกองตรวจอากาศ ในกรมจเรทหารปืนใหญ่ ในกระทรวงกลาโหม ซึ่งมี ร.อ. หลวงพิบูลสงคราม เป็นหัวหน้ากองตรวจอากาศเป็นกองที่เพิ่งตั้งขึ้นใหม่ และมี พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา เป็นจเรทหารปืนใหญ่

ข้าพเจ้าถูกย้ายโดยไม่ทันรู้ตัว ข้าพเจ้าเข้าใจว่าน่าจะเนื่องจากข้าพเจ้าสอบไล่ในโรงเรียนนายทหารปืนใหญ่ได้ที่ 1 ในวิชาการปืนใหญ่ต่างประเทศ จึงถูกย้ายเข้ากองที่เกี่ยวกับการทดลองยิงปืนใหญ่ต่างประเทศในขนาดลำกล้องต่าง ๆ กัน

ใครชักชวนปฏิวัติ

ประจำกองตรวจอากาศได้ 4 เดือน พอถึงต้นเดือนพฤษภาคมในปี 2475 นั้น วันหนึ่งราวต้นเดือนขณะงานเลิก ข้าพเจ้าได้เดินกลับบ้านสังเกตเห็น ร.อ.หลวงพิบูลสงคราม เดินตามหลังมาใกล้ ๆ เพราะเราเดินกลับบ้านทางเดียวกัน โดยเข้าบ้านอยู่บริเวณแพร่งสรรพศาสตร์ใกล้ ๆ กัน

วันนั้นฝนตกปรอย ๆ ไม่มากนัก ร.อ.หลวงพิบูลสงครามได้เรียกให้ข้าพเจ้าหยุดรอเมื่อหลวงพิบูลสงครามเดินเข้ามาใกล้ ได้ชี้แขนขวาโอบไหล่ของข้าพเจ้า แล้วพูดเบา ๆ ว่า

“มีกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งกำลังคิดเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช ไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้เหมือนกับนานาประเทศที่เจริญทั้งหลายขุนศรีอินทโจะเข้าร่วมกลุ่มกับเขาด้วยไหม?”

ข้าพเจ้าถามว่า

“เราจะไปสู้รบปลิดหรือว่ายังมีพระมหา

กษัตริย์ทรงเป็นประมุขอยู่ต่อไป”

หลวงพิบูลสงครามตอบว่า

“เราเพียงแต่ต้องการกฎหมายรัฐธรรมนูญ การปกครองประเทศไปสู่ระบอบประชาธิปไตย ภายใต้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เราไม่ต้องการรับปลิด”

ข้าพเจ้าตอบทันทีว่า “ผมตกลงร่วมมือด้วย”

ต่างก็เดินกำฝืนเพื่อกลับบ้านพร้อม ๆ กัน ในระหว่างเดินทางไม่มีคนพลุกพล่าน เพราะเราเดินกลางฝน และกลางแพร่งสรรพศาสตร์ขณะเดิน ข้าพเจ้าถามว่า

“ใครเป็นหัวหน้ากลุ่ม”

หลวงพิบูลสงครามตอบว่า

“พวกเรายังไม่ต้องการจะเปิดเผยชื่อหัวหน้ากลุ่ม เมื่อถึงวันเริ่มต้นทำการปฏิวัติจึงจะบอกชื่อหัวหน้ากลุ่มให้ทราบในคืนนั้น”

เหตุผลที่ร่วมมือปฏิวัติ

การที่ข้าพเจ้าตัดสินใจร่วมมือกับกลุ่มทำปฏิวัตินั้น ข้าพเจ้ามีเหตุผล 3 ประการคือ

1. ข้าพเจ้ามีความรู้เรื่องการเมืองต่างประเทศมากเกินไป รู้ว่าประเทศที่เจริญรุ่งเรืองส่วนมากเป็นประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ปกครองโดยประชาชน ของประชาชนและเพื่อประชาชน ความรู้นี้ทำให้จิตใจอยากให้ชาติไทยได้มีการปกครองเหมือนนานาชาตินั้น

เมื่อข้าพเจ้าถูกชักชวนปฏิวัติ ข้าพเจ้าจึงสมัครร่วมมือทันที เพราะตรงกับความคิด

2. ขณะปี 2475 นั้น เศรษฐกิจของชาติกำลังตกต่ำมาก รัฐบาลสมัยนั้นกำลังออกคำสั่งปลดข้าราชการออกจากราชการเป็นการใหญ่ ข้าพเจ้าสังเกตว่า ข้าราชการที่ถูกปลดส่วนมากเป็นพวกตระกูลชาว

สามัคยานุเคราะห์สมาคม นับจากขวาค้นที่ 4
คือ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

นา พ่อค้า พวกสูงศักดิ์ พวกศักดินา พวกตระกูลขุนนางเก่า ไม่มีการถูกปลดให้ออกจากราชการ ข้าพเจ้าจึงรู้สึกร้อนใจมาก เพราะข้าพเจ้าเป็นตระกูลพ่อค้าและชาวนามีหวังจะถูกปลดแน่นอน ข้าพเจ้ามีจิตใจอยากเปลี่ยนการปกครองแผ่นดินอยู่ก่อนแล้ว เมื่อถูกชักชวนให้ร่วมปฏิวัติ จึงตอบตกลงทันที เพื่อความปลอดภัยของตนเองที่จะต้องหมดอาชีพทั้งที่ไม่มีคามผิด เพราะมนุษย์ทุกคนเห็นแก่ตัว

3. ข้าพเจ้าสงสารเพื่อนฝูงที่เป็นตระกูลชาวนา, พ่อค้า จะต้องถูกปลดออกจากราชการไร้อาชีพ ครอบครัวยังได้รับความทุกข์ โดยพวกเขาไม่มีความผิดใด ๆ เลย

รัฐบาลสมัยนั้นไม่มีสมรรถภาพในการบริหารประเทศ ไม่มีความรู้ในการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน ใช่วิธีง่าย ๆ โดยปลดข้าราชการออกเพื่อให้งบประมาณเข้าสู่ดุลย์

ด้วยเหตุผล 3 ประการนี้ทำให้ข้าพเจ้าตัดสินใจร่วมมือทำการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475

ขอกล่าวสั้น ๆ อีกครั้งคือ

1. เกิดจากมีความรู้การเมือง

ต่างประเทศมากเกินไป ในข้อนี้มีน้ำหนักให้ตัดสินใจ 60%

2. เกิดจากการเห็นแก่ตัวมากเกินไป ในข้อนี้มีน้ำหนักให้ตัดสินใจ 30%

3. เกิดจากความสงสารเพื่อนฝูงที่จะต้องไร้อาชีพ ในข้อนี้มีน้ำหนักให้ตัดสินใจ 10%

รวม 100% ที่ตัดสินใจร่วมการปฏิวัติ

เหตุใดจึงไม่กลัวโทษประหาร

นักเรียนนายร้อยทหารบก ย่อมเรียนกฎหมายอาญาจนจบ จึงทราบดีว่าเมื่อทำการปฏิวัติไม่สำเร็จก็จะตกอยู่ในฐานะ “กบฏ” ต่อราชบัลลังก์ นำคดีเข้าสู่ศาล มีความผิดร้ายแรงถึงต้องโทษประหารชีวิต

ทราบดีว่าทุกคนเกิดมาแล้วก็ต้องตายทุกผู้ทุกนาม ไม่มีใครหนีความตายไปได้ แต่ความรักชาติอยู่เหนือความกลัวตายและความรักเพื่อน รักลูกเมียยอมตายแทนกันได้ การยอมสละชีวิตเพื่อรักษาความสัตย์ก็ยิ่งกล้าตายได้ ความคิดถึงสิ่งเหล่านี้จึงเป็นเหตุให้ไม่กลัวโทษประหาร

ร.อ.พิบูลสงครามเป็นนักเรียนเสนาธิ

การแห่งกองทัพบกฝรั่งเศส เป็นนักเรียนต่างประเทศที่กำลังเจริญรุ่งโรจน์ในกองทัพอากาศถูกปลดเพื่อช่วยงบดุลยนั้นไม่มีทางจะปลดเขาได้ หลวงพิบูลสงครามเป็นบุคคลสำคัญในกองทัพบก เขายังไม่กลัวถูกโทษประหารชีวิต ความคิดนี้จัดเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องยอมตายร่วมกับเขา เขามีทางรุ่งโรจน์กว่าเรามาก เขายังยอมตายได้ ทำไมกับเราที่ไม่มีทางเจริญรุ่งเรือง มีทางที่จะถูกปลดออกจากราชการเท่านั้น

นอกจากนั้น ข้าพเจ้าเคารพนับถือหลวงพิบูลสงครามมาก มีความเชื่อมั่นในสติปัญญาของเขามาก ข้าพเจ้าเชื่อว่า การปฏิวัติต้องมีความสำเร็จ ความเชื่อมั่นในตัวหลวงพิบูลสงครามนี้เป็นเหตุหนึ่งที่ไม่กลัวโทษประหารชีวิต

รับคำสั่งครั้งที่ 1

ในปลายเดือนพฤษภาคม 2475 ร.อ. หลวงพิบูลสงครามเรียกให้ไปพบ ณ ที่ทำงานหัวหน้ากองตรวจจอากาศ กรมจเรทหารปืนใหญ่ ในกระทรวงกลาโหมแล้วสั่งว่า

“ให้ข้าพเจ้ารับชักชวนเพื่อนนายทหารรุ่นเดียวกัน ที่รักใคร่สนิทสนมกัน ไว้ใจที่จะรักษาความลับไว้ได้ ให้ชักชวนให้ได้อย่างน้อย 20 คน” แต่ข้าพเจ้าชักชวนได้เพียง 11 คน ก็ถึงวันทำการปฏิวัติ

ข้าพเจ้าชักชวนนายทหาร 15 คน คิดใจร่วมมือ 11 คน อีก 4 คนตอบปฏิเสธ ขอกล่าวถึงผู้ปฏิเสธ

คนที่ 1 เขาปฏิเสธว่าเขาไม่ขอร่วมมือ เขาขอให้ข้าพเจ้ารับผิดชอบการไปเกิด เขารับรองว่าจะไม่นำข่าวไปบอก

บ้านเลขที่ 9 Rue du Sommerard กรุงปารีส
ที่ซึ่งคณะผู้ก่อการพบปะกันครั้งแรก

ตำรวจ เขาเห็นด้วยว่าการปฏิวัติซึ่งเขาเคยได้กระทำมาแล้ว แต่ไม่สำเร็จ ต้องถูกติดคุกบางช่วง 12 ปีเศษ เนื่องจากพรรคพวกทรยศหักหลัง นำเรื่องไปรายงานผู้ใหญ่ เขารู้สึกเฉียดแล้ว เขาวาดถ้าข้าพเจ้าไม่กลัวโทษประหารก็ขอให้ดำเนินการไปเถิดคนนี้เป็นนายทหารทำการกบฏรุ่น ร.ศ.130

คนที่ 2 เป็นเพื่อนสนิทรักกันมาก เป็นนักเรียนนายร้อยรุ่นเดียวกัน เป็นคนชาวพิจิตร มียศเท่ากัน เป็นทหารปืนใหญ่เหมือนกัน เขาประจำกรมทหารปืนใหญ่ที่ 1 รักษาพระองค์ เขาตอบปฏิเสธว่า เขาเป็นนายทหารรักษาพระองค์ซึ่งทหารรักษาพระองค์ไม่สมควรจะกบฏต่อพระเจ้าแผ่นดิน แต่ในฐานะที่เป็นเพื่อนรัก เขาจะปิดเป็นความลับจะไม่ทำร้ายเพื่อนสนิท

ความรักและความเชื่อถือในความประพฤติดีของเพื่อน ข้าพเจ้าจึงไปชักชวนเป็นครั้งที่ 2 แต่ยังไม่ทันขึ้นบันไดบ้านเขาพูดเสียงดังว่า ขออย่าให้ขึ้นมาบนบ้านจะ

ไม่ยอมพูดอะไรด้วย ถ้าขึ้นมาชักชวนอีกเขาจะรายงานเสนาบดีกระทรวงกลาโหม ข้าพเจ้ารีบหันหลังกลับโดยเร็วและไม่กล้าไปชักชวนเขาอีกเลย

คนที่ 3 เป็นนายทหารปืนใหญ่เหมือนกัน เป็นนายร้อยเอก คนละรุ่นกัน เป็นนักเทนนิสเหมือนกัน เขามีบรรดาศักดิ์เป็นหลวง เขามีความประพฤติดีมากไม่เห็นแก่ตัว เขาอยู่บ้านปูน คับคั่งบางยี่ขัน ธนบุรี

เมื่อถูกข้าพเจ้าชักชวน เขาตอบว่าเขามีลูกมาก ถ้าพลาดพลั้งไป ครอบครัวของเขาจะลำบากมาก เพราะฐานะของเขาไม่มั่นคงนัก เขาขอตัวไม่ยอมรับร่วมมือด้วย แต่เขารับรองว่าจะไม่ส่งข่าวนี้แก่ตำรวจ และแก่ใคร ๆ ในฐานะที่เป็นเหล่าทหารปืนใหญ่เหมือนกัน

เนื่องจากข้าพเจ้ามีความรักและนับถือเขามาก เขาเป็นคนดี จึงไปชวนเขาอีกเป็นครั้งที่ 2 เขาพูดปฏิเสธและขอร้องว่าต่อไปอย่าไปขึ้นบ้านของเขาก่อน ถ้าขึ้นมาขึ้นบ้านเขาอีกเขาจะรายงานเสนาบดีกระทรวงกลาโหม แล้วเขาพูดว่าเขาหวังจะได้ยศสูงขึ้นเป็นพันเอกหรือนายพล มีบรรดาศักดิ์เป็นพระยาแบบเดียวกัน นายทหารคนหนึ่งหักหลังเพื่อนที่ทำการกบฏเมื่อปี ร.ศ.130

คนที่ 4 คนที่ 4 นี้เป็นคนชาวเมืองพิจิตร เป็นเพื่อนสนิทมาตั้งแต่อายุ 14 ปี เข้าโรงเรียนนายร้อยรุ่นหลังข้าพเจ้า 2 ปี เขามียศ ร้อยตรี และโอนไปอยู่กรมแผนที่

ข้าพเจ้าชักชวนครั้งแรก เขาก็มั่นหนึ่ง พูดไม่ออก มีหน้าซีดลงเห็นได้ชัด มีเหงื่อออกเล็กน้อย ก้มหน้ายกมือโอบพร้อมสั่นศีรษะนั่งอยู่นาน จึงพูดออก เขาพูดว่าเขาไม่ร่วมมือด้วย เขากลัวโทษประหารชีวิตและถูกยิงเล็กลง เขาเกรงจะถูกจะขาดพ่อ ถ้าพลาดพลั้งไปจะไม่มีใครเลี้ยงดู เขาขอให้

ดำเนินการไปเถิด เขารับรองว่าจะเก็บเป็นความลับไว้ ไม่มีทางจะหักหลังเพื่อน คนที่ 4 นี้ข้าพเจ้าไม่ไปชักชวนอีกเลย

อีกคนหนึ่งเป็นคนเมืองราชบุรี ถูกชักชวนครั้งแรกมีสีหน้าคลั่งทันทันที ทั้ง ๆ เป็นคนผิวขาว เขาตอบว่าเขาเห็นด้วย แต่ยังไม่ได้ตัดสินใจร่วมมือ เขาขอรอฟังข่าวจากเพื่อน ๆ ทางทหารเรือก่อน

ต่อมาประมาณ 1 สัปดาห์ เขามาหาที่บ้าน หน้าตาขมขื่นแสบแสบใส รับยื่นมือมาขอจับมือแล้วพูดว่า ขอร่วมมือด้วย ข้าพเจ้าถามว่ามีเหตุผลอย่างไรจึงทำให้ตัดสินใจร่วมมือ เขาตอบว่าเพื่อน ๆ ทางกองทัพเรือเขาคดกลางใจรวมกลุ่มด้วยหลายคน และเมื่อคืนวานนี้เขาได้ฝันว่าเขาเหาะได้ ถ้าเขาทำเสียงกระหึ่มขึ้นร่างกายก็ลอยขึ้น เหาะไปไหนได้ทันที เขาบอกว่าถ้าฝันว่าเหาะได้ การทำงานสำคัญจะสำเร็จอย่างง่ายดาย เขาจึงตัดสินใจร่วมมือทำการปฏิวัติด้วย

ข้าพเจ้าพูดว่า เมื่อคืนนี้ข้าพเจ้าก็ฝันว่าเหาะได้ เหาะไปตามลำน้ำเจ้าพระยา โดยไม่ต้องออกเสียงอย่างไร เหาะไปเหนือแม่น้ำสูงประมาณ 50 เมตร เหาะไปจนถึงจังหวัดนนทบุรี แล้วเหาะวนอยู่เหนือเรือนจำมหันตโทษ เป็นเรือนจำทำการประหารชีวิตนักโทษ คืนเช้าขึ้นมาข้าพเจ้ารู้สึกกลัวมาก กลัวว่าการปฏิวัติจะไม่เกิดผลแล้วถูกตำรวจจับเข้าเรือนจำบางขวางมหันตโทษ

เมื่อเพื่อนได้ฟังความฝันของข้าพเจ้า เขากล่าวว่า การฝันว่าเหาะได้เป็นเรื่องดี มีผู้พูดกันหลายคนว่าฝันว่าเหาะได้ จะทำงานสำคัญได้สำเร็จเรียบร้อยโดยง่าย

เขาว่าที่ข้าพเจ้าเหาะไปนอนอยู่เหนือเรือนจำบางขวางนั้น อาจจะเหาะไปเกาะเขยเรือนจำที่เป็นแดนประหารชีวิต

คนนี้ก็ชื่อนายราชบุรี ก่อนตายมีก่อนตายมียศพลเอก ดำรงตำแหน่งปลัดกระ

ทรวงกลาโหมเคยเป็นรัฐมนตรีในรัฐบาล นายควง อภัยวงศ์ วันปฏิวัติมีศรัทธาไทย บรรดาศักดิ์เป็นขุน, เขามีหวังว่าจะถูก ปลดออกเพื่อช่วยปิดหีบงบประมาณแผ่นดิน ในสมัยนั้น อย่างแน่นอน เพราะเขาเป็น ตระกูลชาวนา

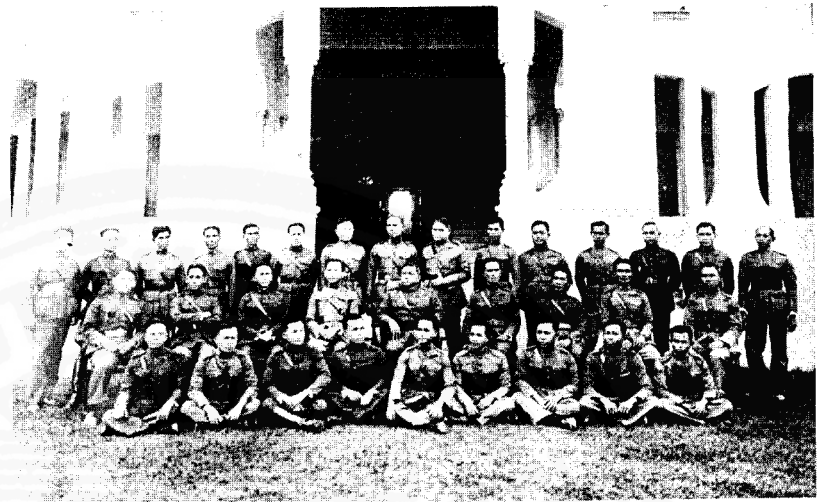
รับคำสั่งครั้งที่ 2

วันที่ 23 มิถุนายน 2475 เวลา 09.00 น. ร.อ.หลวงพิบูลสงคราม ได้เรียกข้าพเจ้าเข้าไปในห้องทำงานกองตรวจอากาศ กรมจเรทหารปืนใหญ่แล้วสั่งว่า

ตกลงเราทำการปฏิวัติในวันที่ 24 มิถุนายนนี้ เวลา 04.45 น. คืนวันที่ 23 มิถุนายนให้พวกเราไปประชุมพร้อมกันที่บ้าน ร.ท.ขุนพิพัฒนสรการ อยู่ตรอกไข่ ประตุนอกวัดสระเกษในเวลา 19.00 น. หลวงพิบูลฯ จะมอบหน้าที่

ข้าพเจ้าถามว่าใครเป็นหัวหน้ากลุ่ม หลวงพิบูลฯ ตอบว่า คณะเรามีชื่อว่า “คณะราษฎร” มีพันเอกพระยาพลพลพยุหเสนา เป็น “หัวหน้าคณะราษฎร” จเรปืนใหญ่ของข้าพเจ้านั่นเองเป็นหัวหน้าคณะปฏิวัติ ท่านเดินผ่านข้าพเจ้าเข้าห้องทำงานของท่านทุก ๆ เช้า ข้าพเจ้าต้องลุกขึ้นทำความเคารพทุกวัน สังเกตดูผิวหน้าท่านดำคล้ำกว่าก่อน ไม่พูดจากับใคร ท่านรับความเคารพในสีหน้าบึ้ง ไม่มีอาการยิ้มแย้ม คงจะอยู่ในระยะหนักใจ และคิดวิธีการหนักมาก

ภายหลังที่ข้าพเจ้าถูกชวนให้ร่วมมือปฏิวัติแล้ว เมื่อข้าพเจ้าลุกขึ้นทำความเคารพ ท่านเจ้าคุณรับความเคารพด้วยใบหน้ายิ้มแย้มคิดปกติว่าทุก ๆ วัน ข้าพเจ้าเข้าใจว่าท่านเจ้าคุณคงทราบจากหลวงพิบูลฯ แล้วว่า ข้าพเจ้าตัดสินใจร่วมตายกับท่านเจ้าคุณ

ข้าพเจ้าดีใจมาก ที่พันเอกพระยาพลพลพยุหเสนาเป็นหัวหน้าคณะ เพราะเจ้าคุณเป็นคนตรง มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ ต่อการงาน ไม่ชอบการประจบสอพลอ ไม่เห็นแก่ตัวชอบช่วยเหลือผู้อื่น เป็นผู้บังคับบัญชาที่ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเคารพมาก ข้าพเจ้าก็มีความเคารพมาก จึงทำให้เกิดความดีใจ มีความตั้งใจปฏิบัติงานในการยึดอำนาจอย่างจริงจังมาก

พันเอกพระยาพลพลพยุหเสนาเป็นตระกูลทหารเก่าที่มีชื่อเสียงในทางความสัตย์ นามสกุล “พลโยธิน” ตระกูลนี้กล้าหาญในการรบ ข้าพเจ้าคิดว่าการปฏิวัติครั้งนี้ต้องสำเร็จแน่นอน

คำสั่งครั้งที่ 3

คืนวันที่ 23 มิถุนายน 2475 เวลา 19.00 น. พวกเรามาประชุมพร้อมกันที่บ้าน ร.ท.ขุนพิพัฒนสรการ เวลาประมาณ 19.15 น. หลวงพิบูลสงครามกับหลวงอดุลเดชจรัสได้มาร่วมประชุม ได้สั่งการแก่พวกเราทุก ๆ คน แต่เรียกไปพบทีละคน ไม่ต้องให้การรู้หน้าที่ของกันและกัน

เมื่อข้าพเจ้าเข้าพบ ได้รับคำสั่งว่า ให้ข้าพเจ้ากับ ร.ท.ขุนจันทน์ ภูมิเวท ไปจับ

นายทหารผู้ซึ่ง ได้เริ่มจัดการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศสยามเมื่อวันที่ 24 มิ.ย. 2475

ตัว พล.ต.พระยาเสนาสงคราม ผู้บัญชาการกองพล 1 รักษาพระองค์ พระยาพลสั่งให้จับเป็น อย่าจับตาย และท่านเจ้าคุณสั่งเจาะจงให้ข้าพเจ้าเป็นหัวหน้าไปจับพระยาเสนาสงคราม พระยาเสนาสงครามกับข้าพเจ้าชอบพอกัน เพราะคุ้นเคยกันในสนามแข่งขันยิงปืนประจำปี ต่างได้เครื่องหมายเม่นเป็น 2 ดวงเท่า ๆ กันด้วย

ได้ทราบภายหลังว่าคนอื่นก็ได้รับคำสั่งไปจับตัวบุคคลสำคัญที่สามารถจะสั่งการปราบปรามพวกเราได้ทั้งสิ้น พวกของข้าพเจ้าทำงานส่วนกลาง บางคนกำลังเข้าโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ต่างไม่มีกำลังคน กำลังอาวุธอยู่ในมือ จึงมีหน้าที่ไปจับบุคคลสำคัญเพื่อป้องกันการสั่งงาน สั่งใช้กำลังมาปราบพวกเรา

หลวงพิบูลสงครามสั่งว่าให้ใช้เวลา 04.45 น. เป็นรหัสลับของคณะราษฎร คณะราษฎรทุกคนได้รับคำสั่งให้ใช้ 04.45 เป็นรหัสลับ

เช่น ถ้าสงสัยใครให้ส่งเสียงไป “04” ถ้าเป็นพวกคณะราษฎรเขาจะตอบว่า “45” ทหารเรือเข้าประชุมแต่เฉพาะทหารเรือ ทหารบกก็ประชุมเฉพาะทหารบก และพลเรือนก็ประชุมเฉพาะพลเรือน พวกเราทั้ง 99 คน ส่วนมากจะไม่รู้จักกัน เว้นแต่สายเดียวกัน ส่วนมากจะรู้จักกัน สายทหารบก ซึ่งมี 32 คนนั้น เป็นเหล่าทหารปืนใหญ่มากกว่าครึ่งจำนวน จึงรู้จักกันเป็นส่วนมาก

เริ่มลงมือปฏิวัติ

เวลา 04.00 น. พวกข้าพเจ้า 5 คน ได้ไปเฝ้าอยู่หน้าบ้าน พล.ต.พระยาเสนาสงคราม อยู่ในตรอกริมถนนนครไชยศรี การเดินทางต่างแยกกันไป โดยพาพระรถเจ๊ก บ้างรถยนต์บ้าง

เฝ้าอยู่ประมาณ 10 นาที พวกเราได้ยินเสียงแกรก ๆ เข้าใจว่าอาจถูกล้อมข้าพเจ้า จึงเดินไปที่เสียงนั้น รูปคนรูปร่างสูงใหญ่ กำลังเกาะเสาโทรศัพท์และตัดสายโทรศัพท์อยู่ ข้าพเจ้าส่งเสียงเบา ๆ ว่า “04”

เขาพูดว่า “เองไม่ต้อง 04 ข้ารู้ว่าเองเป็นขุนศรี”

ข้าพเจ้าตอบว่า “เสียงของเองก็คือ ขุนปลดประภักษ์ ข้าก็จำเสียงเองได้”

แล้วขุนปลดก็ค่อย ๆ หย่อนตัวลง มาถามข้าพเจ้าว่า เองมาทำไมที่นี่

ข้าพเจ้าตอบว่า “มาจับตัว พล.ต.พระยาเสนาสงคราม” แล้วชี้มือไปยังพรรคพวกอีก 4 คน

ขุนปลดพูดว่า “เองคุมผดบ้าน บ้านพระยาเสนาสงครามอยู่นั้น” แล้วชี้มือไปที่ประตูบ้าน พระยาเสนา ซึ่งอยู่ถัดไปอีก 2 ประตู

ข้าพเจ้าพูดว่า “ทำไมไม่ใช้เครื่องมือตัดสายโทรศัพท์”

ขุนปลดตอบว่า “ตอนหัวค่ำได้เข้าไปที่

พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน)
ภาพจากหนังสือประมวลภาพประวัติศาสตร์ไทย,
ไม่บอกปีพิมพ์

สโมสรกลาโหม แล้วหลบขึ้นไปบนหลังคากระถรงกลาโหม ใช้เครื่องมือตัดลวด ตัดสายโทรศัพท์ทุก ๆ สาย เมื่อเดินลงมาบังเอิญทหารยามแลเห็น ข้าจึงซ่อนเครื่องมือตัดลวดแล้วเข้าไปในสโมสรกลาโหม ออกจากสโมสรในอาคารมาสูรารทหารยามจึงหมดความสงสัย หลวงพิบูลสงครามสั่งไว้ว่า เมื่อตัดสายโทรศัพท์ที่หลังคากระถรงกลาโหมแล้ว ให้ไปตัดสายโทรศัพท์ที่หน้าบ้านพระยาเสนาสงครามอีกด้วย ข้าไม่มีเครื่องมือตัดลวด จึงใช้มีดพับตัดแทน เคียวนี้ก็ยังตัดไม่ขาด แล้วขุนปลดก็ปีนเสาขึ้นไปตัดสายโทรศัพท์ต่อ”

ส่วนข้าพเจ้ารีบไปส่งกลิ่นอากังไปยังหน้าบ้านพระยาเสนาสงครามตามที่ขุนปลดประภักษ์บอก

พวกเราเฝ้าอยู่จนสว่าง ยังไม่เห็นพระยาเสนาสงครามออกมา เมื่อสว่างดีแล้วพวกสตรีหวัตะกร้าออกไปล่าตลาค เดินผ่านพวกเราต่างสงสัยยืนดูพวกเรา ข้าพเจ้าจึงรีบพูดกับขุนอำจันท์ในเรื่องการวิริยะที่กิน เพราะจะมาซื้อที่ดิน ตามที่ได้ตกลงไว้กับเจ้าของที่ เพื่อทดสอบความจริง พวกสตรีเหล่านั้นก็หมดความสงสัย ต่างก็เดินไปล่าตลาค

เวลาประมาณ 07.00 น. ได้ยินเสียงเดินดังออกมาที่ประตู ข้าพเจ้าจำเสียงเดินได้ เจ้าคุณ

เสนาสงครามร่างกายเล็กมาก เป็นเหล่าทหารม้า มีนิสัยเคียดแค้น พวกเพื่อน ๆ ของท่านมักจะล้อว่า “ตัวเล็กเคียดแค้น” ข้าพเจ้าชอบพอกันที่สนามยิงปืน ไม่เคยไปหาท่านที่บ้านจึงไม่รู้จักบ้านท่าน

เมื่อได้ยินเสียงเดิน จึงส่งลูกน้อง 2 คนไปเฝ้าที่ประตู ถ้าไม่ยอมให้อับจะไ้รู้กันจับตัว

พอพระยาเสนาสงครามก้าวเท้าผ่านประตูรั้วบ้าน ข้าพเจ้าก้าวเท้าเข้าไปยกมือกระทำความเคารพด้วยวิธีวันทยหัตถ์ มื่อยังไม่ถึงขอบหมวก นายจ้อยโอบปลักใช้พานท้ายปืนกล พาสาบล้อมตีศีรษะด้านหลังเจ้าคุณ พร้อมกับชักปืนแต่ไม่หันไปดู ร.ท.ขุนอำจันท์ ภูมิเวทได้เริ่มยิงก่อน พวกเราก็งัดกันคนละนัดรวม 4 นัด ทุก ๆ นัดถูกท้องพวกเราไม่ได้มีส่วนบนของร่างกาย เพราะต้องการจับเป็น ตามคำสั่งหัวหน้าคณะราษฎร เพราะห้ท่านเจ้าคุณตีมาก กระสุนปืนไม่ถูกกระดูกทราบดีว่าได้นำท่านไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พวกแพทย์สามารถรักษาหายเป็นปกติ

ข้าพเจ้าพบนายจ้อยโอบปลักในวันต่อมา ได้ถามว่าทำไมจึงต้องตีท่านเจ้าคุณเสนาสงคราม

นายจ้อยตอบว่า เห็นข้าพเจ้าขมื่อสำคัญว่าเป็นสัญญาณให้ แต่ได้ถูกขอบหมวกถั่วที่คอก็เกรงว่าอาจจะหักตาย

ในขณะที่เสียงปืน 4 นัดเจียบบลง ได้แลเห็นคน 4 คนถือปืนยาววิ่งออกมา ข้าพเจ้าจึงส่งพรรคพวกให้ถอยกลับไปยังรถยนต์

คนสี่คนนั้นสังเกตเห็นเป็นคุณหญิงแสร์ นพวงศ์ ภรรยาของเจ้าคุณเสนา และทหารอีก 3 คน คุณหญิงเสนาสงคราม ก็เป็นนักแม่นปืนเหมือนสามเฒ่า แต่ไม่มีสิทธิ์เข้าแข่งขันยิงปืนของกองทัพบก

ข้าพเจ้าสั่งคนขับรถยนต์ให้ขับไปทางพระที่นั่งอนันตสมาคม ซึ่งเป็นกองบัญชาการของหัวหน้าคณะราษฎร พอรถยนต์ถึงหน้าประตู ได้เห็นทหารเรือเต็มไปหมด หัวหน้าทหารเรือร้องว่า “04”

ข้าพเจ้าตอบเสียงดังว่า “45” พวกเขาก็อธิษฐานเปิดประตูให้รถยนต์วิ่งเข้าโดยเร็ว ขณะนั้นรถยนต์ของคุณหญิงแสร้ง เสนาสงคราม ก็มาถึง ขอเข้าประตูพระที่นั่ง หัวหน้าทหารยามร้อง “04”

คุณหญิงแสร้งว่า “04 อะไรกันฉันไม่เข้าใจ” พวกทหารยามจึงไม่ยอมเปิดประตู

ข้าพเจ้ารีบขึ้นไปบนพระที่นั่ง พบเจ้าคุณพหลฯ นั่งทำงานอยู่ ข้าพเจ้าไปรายงาน ท่านถามว่า มีอาการหนักไหม ข้าพเจ้าตอบว่ายังเข้าท้องทั้ง 4 นัด เข้าใจว่าไม่ตาย เพียงบาดเจ็บสาหัส

ท่านเจ้าคุณพยักหน้าไม่พูดจาอะไร ข้าพเจ้าสังเกตว่าหน้าของท่านขมริม มีอาการตึงเครียด คงจะใช้สมองสั่งงานอย่างหนัก

พวกข้าพเจ้าที่ไม่มีกำลังคนอยู่ในบังคับบัญชา ต่างมีหน้าที่ไปจับคนสำคัญมาขังไว้ให้ห้องพักรักษาการของพระที่นั่งอนันตสมาคม และมีหน้าที่เฝ้ายามไว้ไม่ให้คนสำคัญเหล่านั้นออกไปสั่งงานได้

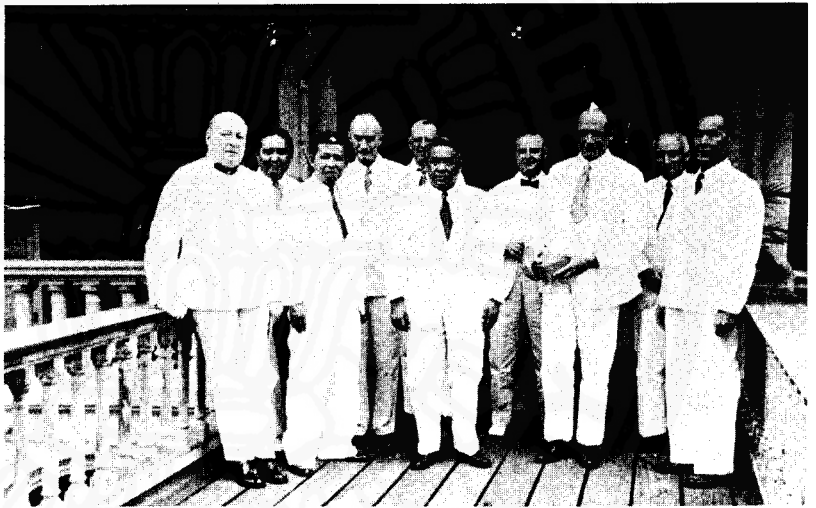
การยึดอำนาจได้อย่างง่ายและเรียบร้อย มีเลือดตกแห่งเดียวที่หน้าบ้านพล.ต.พระยาเสนาสงคราม เพราะความเข้าใจผิดของพวกข้าพเจ้า แต่ไม่ถึงแก่ชีวิต

สำหรับข้าพเจ้ากับขุนจันทน์ ภูมิเวท ได้เดินทางจากตรอกไข่โดยรถเจ๊กในสมัยนั้นมีรถเจ๊กซึ่งมีแต่คนจีนเป็นผู้ลากรถเจ๊กไม่มีคนไทยลากรถเจ๊กเลย จินลากรรถเจ๊กจากตรอกไข่ไปถึงถนนนครไชยศรี เขาคิดเงิน 5 สตางค์เท่านั้น ส่วนรถยนต์คิดค่าเช่าคันละ 6 บาท

ระหว่างนั่งรถเจ๊ก ข้าพเจ้าสังเกตว่ามีตำรวจยืนยามหน้าตึกว่าทุก ๆ คืนเข้าใจว่ารัฐบาลคงจะทราบระแคะระคายว่าสมาชิกคณะราษฎรจะทำการปฏิวัติจึงวางกำลังตำรวจยามมากปิดกั้นตรอก

ข้าพเจ้ากับขุนจันทน์จึงนั่งทับกระเป๋

ใต้ปิ่นแล้วทำอาการกิริยาเมาสุราตลอดทาง ตำรวจหมดความสงสัย สมมติว่าตำรวจสงสัยสั่งรถหยุด ตำรวจคันนี้จะต้องพบปืนทุก ๆ คน และขณะคันตัวก็ไม่มีกลิ่นสุราตำรวจสงสัยว่าต่างพวกปืน ไม่ดื่มสุราแต่แกล้งทำเมา ตำรวจสงสัยมากเขาอาจจับตัวไว้สอบสวน ถ้าทุก ๆ คนถูกตรวจจับเช่นนี้ ต่างก็ถูกจับตัวแล้วการปฏิวัติก็ล้มเหลว ต่างก็พากันเดินทางเข้าคุก เพราะวามนุษย์เห็นแก่ตัว คณะราษฎรบางคนอาจรับสารภาพเพื่อเอาตัวรอด หักหลังพวกเดียวกัน

สำเร็จโดยง่าย

ข้าพเจ้าสังเกตว่าการปฏิวัติครั้งนี้สำเร็จลงอย่างง่ายดาย เนื่องจากคณะราษฎรทุกคนมีความสามัคคีกันดี ร่วมงานพร้อมกันด้วยความกล้าหาญ ไม่มีการละทิ้งหน้าที่ทำงานตามคำสั่งอย่างแน่วแน่ เด็ดขาด เพราะต่างคนต่างเชื่อว่างานปฏิวัติครั้งนี้จะต้องสำเร็จอย่างแน่นอน

คนสำคัญของรัฐบาลสมัยนั้นไม่มีโอกาสสั่งงานได้เลย ฝ่ายคนสำคัญของคณะราษฎรซึ่งมี

1. พันเอกพระยาพลพลยุทธเสนา
2. พันเอกพระยาทรงสุรเดช
3. พันเอกพระยาฤทธิ์อัคนี

4. พันโท พระประสาธพิทยายุทธ
5. ร.อ.หลวงพิบูลสงคราม
6. นาวาตรี หลวงสินธุสงครามชัย
7. นายปรีดี พนมยงค์

มีโอกาสได้สั่งงานอย่างสมบูรณ์ ไม่มีใครขัดขวางเลย งานปฏิวัติจึงสำเร็จโดยง่ายดาย ไม่มีนองเลือด ไม่มีใครใช้กำลังขัดขวาง

ถ่ายกับที่ปรึกษาไทยและต่างประเทศ ณ พระราชวังสราญรมย์

แผนการยึดอำนาจรัฐบาลครั้งนี้ พ.อ.พระยาทรงสุรเดชเป็นผู้วางแผน คนสำคัญของคณะราษฎรนั้นเป็นนักศึกษาจากต่างประเทศ เช่น

พระยาพหลฯ เป็นนักเรียนเยอรมัน
พระยาทรงสุรเดช เป็นนักเรียนเยอรมัน
พระประสาธ เป็นนักเรียนเยอรมัน
หลวงพิบูลฯ เป็นนักเรียนฝรั่งเศส
หลวงสินธุ เป็นนักเรียนเดนมาร์ก
หลวงประดิษฐ์ เป็นนักเรียนฝรั่งเศส

ล้วนเป็นผู้มั่นคงในการรับราชการ ไม่มีทางจะถูกปลดเพื่อให้งบประมาณปิดทึบลง แต่พวกท่านเหล่านี้ยังสละชีวิตเข้าทำการปฏิวัติจากการปกครองแบบสมบูรณา

หมวกก่อคำนิตรัฐธรรมนูญ
ที่ลานพระบรมรูปทรงม้า

ณวัน นายพลตรี พระยาพลพลพยุหเสนา หัวหน้าคณะราษฎร ได้ประหารเปลี่ยนแปลงการปกครองในท่ามกลางทหารและพลเรือน เมื่อเช้ารุ่งของวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕
หมวกนี้ ได้กระทำพิธีฝังราก เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ เวลา ๑๔.๓๐ น.

ในการทำกรบิธอานาจรฐบาล

วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 เวลา 04.45 น. คณะราษฎรได้พร้อมใจกันทำการยึดอำนาจการปกครองแผ่นดิน จากการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช (พระมหากษัตริย์ทรงอยู่เหนือกฎหมาย) มาสู่การปกครองในระบอบเสรีประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของชาติ และทรงอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ การปกครองแผ่นดิน

คณะราษฎรที่เป็นตัวก่อการครั้งแรกมี 99 คน ประกอบด้วย

1. สมาชิกสายทหารบกมี 32 คน
พ.อ.พระยาพลพลพยุหเสนา เป็นหัวหน้าสายทหารบก

2. สมาชิกสายทหารเรือมี 21 คน
นาวาตรี หลวงสินธุสงครามชัย เป็นหัวหน้าสายทหารเรือ

3. สมาชิกสายพลเรือนมี 46 คน
นายปรีดี พนมยงค์ เป็นหัวหน้าสายพลเรือน

สมาชิกผู้ก่อการครั้งแรกจึงมี 99 คน

ญาติทริษามาสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ท่านได้สละชีวิตเพื่อแลกกับกฎหมายรัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดินพวกท่านยังสละได้

การประชุมของคณะราษฎร

นายปรีดี พนมยงค์ (หลวงประดิษฐมนูธรรม) ได้เขียนบันทึกไว้ในบทความเรื่อง “บางเรื่องเกี่ยวกับการก่อตั้งคณะราษฎรและประชาธิปไตย” ว่า

การประชุมครั้งแรกของคณะราษฎรนั้น อันถือว่าการประชุมเป็นทางการได้มีขึ้นที่ซานกรุงปารีสแห่งฝรั่งเศส เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2470 ที่หอพักแห่งหนึ่งซึ่งได้เช่าไว้สำหรับประชุมเป็นทางการ โดยเฉพาะของคณะราษฎร

ผู้เข้าประชุมในครั้งแรกนั้นมีมาประชุม

7 คน คือ

1. ร.ท.ประยูร ภมรมนตรี
2. ร.ท.แปลก ชิตตะสังกะ (จอมพล ป. พิบูลสงคราม)
3. ร.ต.ทัศนัย มิตรภักดี (หลวงทัศนัยนิยมศึก)
4. นายตัว ลาพานุกรม
5. หลวงสิริราชไมตรี (จรูญ สิงห์เสนี)
6. นายแนบ พหลโยธิน
7. นายปรีดี พนมยงค์ (หลวงประดิษฐมนูธรรม)

ที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์ให้นายปรีดี พนมยงค์ เป็นหัวหน้าคณะราษฎร

เมื่อกลับมาเมืองไทยได้มีการประชุมเป็นทางการ เป็นครั้งที่ 2 ที่ประชุมมีมติให้ พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) เป็นหัวหน้าคณะราษฎร และให้พันเอก พระยาทรงสุรเดช เป็นผู้วางแผน

ทำไมจึงเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ. 2475

สาเหตุที่ทำให้จึงเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 นั้น ข้าพเจ้าขอล่าสรุปโดยความรู้ของข้าพเจ้า ซึ่งมีสาเหตุอยู่ 5 ประการคือ

1. ข้าพเจ้าได้ทราบของท่านเอกอัครราชทูตไทย ประจำกรุงปารีส ในสมัยนั้น ท่านปกครองนักเรียนไทยไม่เสมอหน้ากัน มีการปกครองเอนเอียงไปทางลูกเจ้าขุนมูลนาย และเชื้อพระวงศ์ ทรงดูแลเอาใจใส่แก่พวกศักดินาอันสูงศักดิ์ และพวกตระกูลขุนนางเก่า ส่วนนักเรียนไทยพวกตระกูลพ่อค้า, ชาวนา ท่านไม่ใคร่จะเอาใจใส่เหลียวแล ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำต่ำสูงอันไม่มีความยุติธรรม ทำให้นักเรียนไทยไม่พอใจเป็นอย่างยิ่ง

2. นักเรียนไทยในต่างประเทศได้มีความรู้การเมืองต่างประเทศอย่างกว้างขวาง นานาประเทศมีความเจริญรุ่งเรือง โดยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ไม่มีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช อันมีพระมหากษัตริย์ทรงอยู่เหนือกฎหมาย นักเรียนไทยในต่างประเทศจึงอยากให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วยนักเรียนไทยไม่พอใจในการปกครองของท่านเอกอัครราชทูตไทยในกรุงปารีส จึงได้รวมใจกันคิดก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองให้เหมือนนานาประเทศตั้งแต่ยังกำลังศึกษาอยู่ในต่างประเทศ

3. พอศึกษาจบกลับมาเมืองไทย พวกเขาได้มาเห็นสภาพบ้านเมืองที่กำลังอยู่ในความเดือดร้อนจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ และเขาแก้ไขเศรษฐกิจตกต่ำด้วยวิธีสังฆการ ข้าราชการ ผู้ไม่มีความผิด เป็นข้าราชการหนุ่มยังไม่ถึงเวลาเกษียณอายุ ปลดข้าราชการ

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ พระราชทานรัฐธรรมนูญถาวรฉบับแรก แก่เจ้าพระยาพิชัยญาติ ประธานสภาผู้แทนราษฎร ที่พระที่นั่งอนันตสมาคม เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475 ภาพจาก ห้องจอมพล ป. พิบูลสงคราม โรงเรียน นายร้อย จปร.

การเพื่อให้งบประมาณแผ่นดินเข้าสู่ดุลย์ เป็นวิธีง่ายเกินไป เพราะไม่มีความรอบรู้ในวิธีจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน กระทำให้นักเรียนไทย 7 นายนั้นไม่พอใจ จึงรีบเร่งชักชวนบุคคลให้สมัครเป็นสมาชิกคณะราษฎร เพื่อดำเนินการเปลี่ยนแปลงการปกครองเร็ววันขึ้น

4. สถานการณ์ของประเทศไทย สมัย พ.ศ. 2475 ระส่ำระสายมาก ข้าราชการส่วนใหญ่ไม่พอใจรัฐบาลที่ใช้วิธีการปลดข้าราชการที่ไม่มีความผิดออก เพื่อลดรายจ่ายให้งบประมาณแผ่นดินเข้าสู่ดุลยภาพ คณะรัฐบาลไม่มีสมรรถภาพ ไม่มีความรู้ในการแก้ไขเศรษฐกิจที่กำลังตกต่ำ ประชาชนก็ยากจน จึงเป็นเหตุให้ชักชวนร่วมมือทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินได้ง่ายมาก

5. ประกอบด้วยสมาชิกคณะราษฎร บางคนได้ทราบที่รัฐบาลรู้ตัวว่าจะเกิดการปฏิวัติ ได้จัดตำรวจนอกเครื่องแบบออกติดตามดูความเคลื่อนไหวของคนสำคัญของคณะราษฎร สาเหตุนี้ที่ทำให้คณะราษฎรตัดสินใจทำการปฏิวัติโดยด่วน ก่อนที่ตำรวจจะจับกุมสมาชิกคณะราษฎรมาดำเนินคดีฐานกบฏต่อราชบัลลังก์

เหตุ 5 ประการนี้จึงเป็นสาเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้นใน พ.ศ. 2475

ข้าพเจ้าคิดว่าถ้าข้าเพียง 1 เดือน สมาชิกคณะราษฎรจะต้องถูกตำรวจจับมาดำเนินคดี สිරะไม่อยู่กับตัว โดยถูกประหารชีวิตด้วยวิธีฟันคอด้วยดาบ หรือมีละนั้นก็ติดคุกตลอดชีวิต สมัยนั้นประหารชีวิตด้วยคมดาบ

ในที่สุดของท่านผู้เจริญทั้งหลายจึงมีความเจริญรุ่งเรืองในการดำรงชีวิต มีความฉลาดสุขุม และว่องไวในการดำเนินงาน ประกอบด้วย อายุ, วรณะ, สุขะ, พละ, ปฏิภาณ ธนะสารสมบัติ ประสงค์จ้านงหมายสิ่งใดที่ไม่เบียดเบียนใคร ขอให้ได้สิ่งนั้น ตลอดจนได้มนุษย์สมบัติ, สวรรค์สมบัติ หรือนิพพาน สมบัติตามความปรารถนาของท่านเทอญ.